

הפרשה עוסקת ביחסים שבין יוסף לאחיו. כשיוסף מגיע אל אחיו לדותן אחיו מתנכלים לו להמיתו. אך ראובן בכור האחים מציע תוכנית חילופית כדי להצילו.

וכך מספרת התורה (בראשית פרק לז פסוק כא – כב): **"וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלֶהוּ מִיָּדָם ... וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם... הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה ...לְהָשִׁיבוֹ אֶל־אָבִיו".**

מפסוק זה למדו חז"ל במדרש (רות רבה פרשה ה סימן ו) יסוד חשוב: **"א"ר יצחק בר מריון בא הכתוב ללמדך שאם אדם עושה מצוה יעשנה בלבב שלם שאלו היה ראובן יודע שהקב"ה מכתیب עליו (בראשית ל"ז) וישמע ראובן ויצילהו מידם, בכתפו היה מוליכו אצל אביו, ואילו היה יודע אהרן שהקב"ה מכתیب עליו (שמות ד') הנה הוא יוצא לקראתך, בתופים ובמחולות היה יוצא לקראתו, ואלו היה יודע בעז שהקב"ה מכתیب עליו ויצבט לה קלי ותאכל ותשבע ותותר, עגלות מפוטמות היה מאכילה".** כלם עשו בפועל פעולה חשובה אך יכלו לעשות זאת בעוצמה רבה יותר.

לא הפרסום אמור להיות הסיבה לשינוי באופי הפעולה אלא הכתיבה בתורה לדורות מוכיחה שהמעשה חשוב ומשמעותי, והוא המעשה הנכון בזמן הנתון. ראובן יצא נגד כל אחיו ומציע דרך שונה ואלטרנטיבית לעכב את הרעה על מנת שבהמשך יוביל מהלך שסופו הצלה. הצעתו אכן התקבלה אך בעצם בסופו של דבר תוכניתו לא יצאה לפועל כי כשעזב לזמן מסוים את השטח הגיעה שיירת הישמעאלים ויוסף נמכר והובל למצרים. לו ידע מראש על ההסכמה האלוקית המחשיבה את מעשהו כמחולל מהפיכה, ולו הכיר ביכולתו להציל, היה פועל בכל ליבו ונוקט בדרך של הצלה בטוחה ומידית, בלי היסוסים פשרות ודחיות. לראובן היתה החלטה לפעול ולעשות את פעולת ההצלה אבל ברמה מינורית. כשמחליטים על דרך יש ללכת בה עם כל הכח ובעוצמה, לעשות אותה בגדול וכנגד כל המעכבים. גם כל אדם העושה מצווה צריך לעשותה בכל ליבו. להתייחס למעשהו כפעולה הכי חשובה והכי נכונה שיש בה תיקון לעולם וכנרשמת בספר ההיסטוריה כמחוללת מהפיכה. **כשנתייחס כך לכל מצווה נוכל לעשותה מתוך תעצומות נפש ובכל הכח בעוצמה מרובה ובעסק גדול.**

עיקר הזכות במצווה היא כוונת הלב ורצון המקיימה ולא מבחן התוצאה. הצעתו של ראובן להשליך את יוסף לבור נבעה מתוך כוונה טהורה להציל את יוסף. אמנם רצונו של ראובן להשיב את יוסף לאביו לא התממש אך למרות זאת מעשהו נחשב לו כזכות.

גם ההשלכה לבור היתה כרוכה בסיכון גדול:
חז"ל מלמדים שהבור היה אמנם ריק ממים אבל היו בו נחשים ועקרבים.

מאורת נחשים נחשבת כמקום שהסיכוי לצאת ממנו חי אפסי. אך רוח הקודש מעידה עליו שכוונתו טהורה. לעומתו, מעשהו של יהודה שהציע למכור את יוסף למצרים, גרמה לבסוף שיוסף זכה לעלות למלכות, אך מכיון שלא פעל להציל ולהשיב את יוסף לאביו, גונה.

יש שלמדו מכאן את מעלת ארץ ישראל: עדיף להיות בארץ ישראל בבור מלא נחשים ולא במצרים בארמונות מלכים. הישיבה בארץ ישראל מאתגרת ויש בה סיכונים כולל פיגועים ומלחמות אך עדיין "וישבתם לבטח בארצכם" ולא בחו"ל.

ארץ ישראל נקנית בייסורים, כמו בכל מצוה יש לעשותה בלבב שלם מתוך אמונה בצדקת הדרך ובחשיבותה כמקדמת ומקרבת את הגאולה. כל העושה כן מובטח להרשם בין הפועלים עם אל ומכתיבים את גורל העם. נשתדל לפעול ולעשות גם אם הדבר כרוך בכאב ומאמץ ונתחזק בהבנה של גודל מעשינו אשר יש בכוחם להשפיע על ההיסטוריה ולהיכתב בספר הזיכרונות כמעשיהם של בית חשמונאי אשר נזכרים ונחגגים לדורות ובע"ה נציין הדלקת נרות לזכר הנס הגדול במעשיהם.

ימי חנוכה הם ימי הודאה כמו שכתוב: "וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל..."

ימי החנוכה הם הזדמנות עבורנו להתחבר בעבודה להכרת הטוב וההודאה. תודה לכם מנהיגי ומנהיגות חינוך יקרים, תודה לצוותי החינוך המהווים נדבך חשוב ומשמעותי בחינוך תלמידנו ובחיזוק החמ"ד. מברכת שנרות חנוכה יאירו בביתכם הפרטי ובבית הלאומי שלנו "אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו במהרה לאורו".

חנוכה שמח לכם ולכל בני ביתכם.

שושנה נגר